JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

650 **HAIBA NA MICHEZO**

Muda: Saa 3 **MAJIBU** **Mwaka: 2022**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B.

2. Jibu maswali yote katika sehemu A na maswali manne kutoka sehemu B.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

1. Eleza kwa kifupi kazi mbili kwa kila aina ya tathmini zifuatazo:
(a) Tathmini Awali
(b) Tathmini Endelevu

Tathmini Awali husaidia kujua kiwango cha maarifa ya awali ya wanafunzi kabla ya kuanza somo. Inamsaidia mwalimu kupanga njia sahihi za kufundisha kulingana na uwezo wa wanafunzi.
Pia, tathmini hii hutumika kutambua mahitaji ya kiujuzi au maarifa yanayohitajika zaidi ili kufanikisha ufundishaji unaolenga maendeleo ya mwanafunzi.

Tathmini Endelevu hutumika kufuatilia maendeleo ya mwanafunzi wakati wa mchakato wa kujifunza. Mwalimu hupima kama wanafunzi wanaelewa hatua kwa hatua.
Pia hutumika kubaini changamoto zinazojitokeza kwa mwanafunzi au mwalimu ili kurekebisha mbinu za ufundishaji kwa wakati.

2. Katika kufanya maandalizi ya andalio la somo, mwalimu anapaswa kuzingatia sifa zipi muhimu ili kuandaa lengo mahsusi bora? Bainisha sifa nne.

Lengo mahsusi linapaswa kuwa bayana na rahisi kueleweka ili litoe mwelekeo wa kile kinachotarajiwa.
Lazima lisiwe pana sana bali liwe mahususi na linaloelezea tabia inayotarajiwa kuonekana baada ya somo.
Lengo linapaswa kupimika, yaani liwe rahisi kutathminiwa iwapo mwanafunzi amefikia au la.
Lazima lilingane na uwezo wa wanafunzi na viwango vya elimu walivyo navyo.

3. Afisa Elimu Wilaya amekuomba uandae wasilisho la mada kuhusu umuhimu wa michezo katika shule za msingi kwa walimu wakuu. Fafanua kwa kifupi hoja nne utakazoenda na kuziwasilisha.

Michezo hujenga afya ya mwili na akili, hivyo kuimarisha uwezo wa mwanafunzi kujifunza kwa ufanisi.
Huchochea mshikamano na ushirikiano miongoni mwa wanafunzi, jambo linaloimarisha maadili ya kijamii.
Hukuza nidhamu na heshima kwa sheria kupitia kufuata taratibu za mchezo.
Huchangia katika kugundua na kukuza vipaji vya wanafunzi ambavyo vinaweza kuwa msingi wa ajira au mafanikio ya baadaye.

4. Katika mkutano na mkuu wa chuo, baadhi ya wanachuo walitoa hoja kuwa ufundishaji kiduchu unapotezea muda wao wa kujisomea. Hata hivyo, wewe ulikuwa na maoni kuwa ufundishaji huo ni muhimu. Bainisha hoja nne kwa kifupi kuitetea misimamo wako.

Ufundishaji kiduchu huwezesha mwanafunzi kuelewa kwa undani mada kwa sababu hujikita kwenye hoja moja kwa wakati.
Huhimiza ushiriki wa kila mwanafunzi kwa kuwa kila mmoja hupata nafasi ya kueleza au kuuliza.
Huwezesha mwalimu kutathmini uelewa wa mwanafunzi kwa urahisi na kwa wakati.
Huchochea fikra bunifu na uchambuzi wa kina kwa wanafunzi kwa sababu wanapata muda wa kutafakari zaidi.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

5. Kwa kutumia hoja nne, eleza kwa kifupi umuhimu wa matumizi ya vitabu vya ziada katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo.

Vitabu vya ziada hutajirisha maarifa ya mwanafunzi kwa kutoa maelezo ya ziada nje ya yale ya kitabu kikuu.
Huhimiza usomaji wa kujitegemea kwa mwanafunzi na hivyo kukuza tabia ya kujifunza zaidi.
Hutoa mifano mingi na tofauti ya maudhui ya somo na hivyo kuongeza uelewa mpana.
Huongeza uwezo wa mwanafunzi kuchanganua hoja mbalimbali kutoka vyanzo tofauti vya maarifa.

6. Ukiwa ni mwalimu wa somo la Haiba na Michezo, bainisha viashiria vinne vinavyoonesha kuwa mwanafunzi ameamirika kutokana na kuishi katika mazingira magumu.

Uwezo wa kujieleza kwa uhuru bila woga mbele ya wenzake na walimu.
Kushiriki kikamilifu katika shughuli za michezo au mijadala ya darasani.
Kujenga nidhamu ya kufanya kazi kwa bidii na kuheshimu wengine.
Kuonyesha mabadiliko ya tabia kama vile kuwa na matumaini, furaha, na kujiamini.

7. Tatizo la upungufu wa zana za kufundishia na kujifunzia linaweza kutatuliwa kwa njia ya kufaragua zana. Eleza kwa kifupi stadi nne anazotakiwa kuwa nazo mwalimu ili aweze kufaragua zana nzuri za kufundishia na kujifunzia.

Uwezo wa kuchambua mahitaji ya somo na aina ya zana inayofaa.
Maarifa ya kutathmini ubora na ufanisi wa zana kabla ya kuzitumia.
Uwezo wa kubuni au kurekebisha zana kulingana na mazingira ya shule.
Uelewa wa usalama wa zana na jinsi ya kuzitumia kwa usahihi na kwa tahadhari.

8. Fafanua kwa kifupi mambo manne ambayo mwalimu wa somo la Haiba na Michezo anapaswa kuyazingatia wakati wa ufundishaji na ujifunzaji.

Kuhakikisha ushiriki wa wanafunzi wote kwa kuwapa nafasi sawa ya kushiriki.
Kuchagua mbinu shirikishi za ufundishaji zinazochochea ushirikiano na ubunifu.
Kutumia zana na vifaa vinavyosaidia katika utekelezaji wa somo kwa vitendo.
Kuhusisha masuala ya maadili na tabia njema katika kila kipindi cha somo.

9. Ainisha zana nne anazohitaji mwalimu wa somo la Haiba na Michezo wakati wa maandalizi ya Azimio la Kazi na kwa kila moja bainisha matumizi yake.

Jedwali la kazi – kusaidia kupanga shughuli na muda wa utekelezaji.
Vifaa vya michezo – kusaidia katika mazoezi ya vitendo ya somo.
Vitabu vya mwongozo – kusaidia mwalimu kuelewa mtaala na lengo la somo.
Mchoro wa andalio la somo – kusaidia kupanga mfuatano wa shughuli na mbinu za kufundishia.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

10. Umeteuliwa kuwa kwenye jopo litakalohusika na uteuzi wa vitabu vya kiada vya masomo mbalimbali. Eleza kwa kifupi vigezo vinne vya kuzingatia wakati wa kuchagua kitabu cha kiada kwa ajili ya somo la Haiba na Michezo.

Ulinganifu wa maudhui ya kitabu na mtaala wa somo.
Lugha nyepesi na inayoeleweka kwa wanafunzi wa kiwango hicho.
Ubora wa maandishi na vielelezo vinavyowasilisha maudhui kwa ufanisi.
Uwepo wa shughuli za vitendo na maswali ya kuchochea uelewa wa somo.

11. "Muhtasari wa somo ni muhimu kwa walimu wageni lakini siyo kwa walimu wazoefu." Kanusha usemi huu ukionyesha madhara matano ya kufundisha bila kuwa na muhtasari wa somo.

Kufundisha bila muhtasari wa somo kunaweza kusababisha kupotea mwelekeo wa ufundishaji. Mwalimu anaweza kutoka nje ya mada au kurudia vitu visivyokuwa muhimu kwa somo husika.

Huathiri upangaji wa muda. Bila mpango madhubuti, mwalimu anaweza kutumia muda mwingi katika sehemu moja ya somo na kukosa muda wa kufundisha vipengele vingine muhimu.

Huweza kusababisha matumizi duni ya mbinu za ufundishaji. Mwalimu bila muhtasari anaweza kutumia mbinu zisizofaa au kupoteza nafasi ya kutumia mbinu shirikishi.

Hupunguza ufanisi wa tathmini. Bila kuwa na malengo mahsusi yaliyoandikwa, mwalimu hushindwa kupima maendeleo ya wanafunzi kwa usahihi.

Huchangia kudhoofisha ubora wa ujifunzaji. Wanafunzi hukosa mtiririko sahihi wa maarifa, hivyo kusababisha uelewa wa juujuu wa masomo.

12. Eleza kwa ufasaha mambo matano yanayoweza kuathiri mabadiliko ya tabia na haiba ya wanafunzi.

Mazingira ya familia yanaathiri tabia ya mwanafunzi. Familia zenye migogoro au ukatili zinaweza kumfanya mtoto awe na tabia za kujitenga au uasi.

Mikazo ya kiakili na kihisia kama vile msongo wa mawazo huathiri mienendo ya kijamii na mahusiano ya mwanafunzi na wengine.

Wanafunzi wenzao huathiri tabia kupitia ushawishi wa makundi. Mwanafunzi anaweza kuiga tabia chanya au hasi kulingana na kundi lake la kijamii.

Mahusiano kati ya mwalimu na mwanafunzi huchangia kujenga au kuharibu haiba ya mwanafunzi. Mwalimu asiye na staha au anayependelea huweza kudhoofisha hali ya kujiamini kwa mwanafunzi.

Mazingira ya shule kama vile nidhamu, kanuni na taratibu huathiri tabia ya mwanafunzi. Shule zisizo na mfumo mzuri wa nidhamu huchochea uasi wa tabia.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

13. Kwa kutumia hoja tano, fafanua mambo ya kuzingatia ili kuhakikisha usalama wa wanafunzi wakati wa ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo.

Kuchagua maeneo salama ya kufanyia shughuli za michezo kama viwanja vilivyo huru na bila vitu hatarishi. Hii huzuia majeraha au ajali.

Kuhakikisha vifaa vya michezo ni salama na vinafaa kwa umri wa wanafunzi. Vifaa visivyofaa vinaweza kuleta madhara ya mwili.

Kutoa maelekezo ya usalama kabla ya kuanza zoezi lolote. Hii huwafanya wanafunzi kuwa waangalifu na kuzingatia tahadhari.

Kuhakikisha kuwa wanafunzi wanavaa mavazi sahihi ya michezo ili kuepusha madhara ya kimwili kama vile mikwaruzo au kuumia viungo.

Kuwepo kwa usimamizi wa karibu na wa kutosha wakati wa shughuli za michezo ili kutoa msaada wa haraka endapo ajali itatokea.

14. Eleza kwa ufasaha namna mwalimu anavyopaswa kutumia vipengele vitano vya Andalio la Somo wakati wa ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo.

Kipengele cha malengo mahsusi humwelekeza mwalimu katika kufundisha kwa kulenga tabia zinazotakiwa kuonekana kwa wanafunzi mwisho wa kipindi.

Kipengele cha vitendo vya somo humwezesha mwalimu kupanga hatua za kufundisha kwa mfuatano sahihi na wenye ufanisi.

Kipengele cha mbinu na mikakati humsaidia mwalimu kuchagua njia bora za kuwahusisha wanafunzi kikamilifu katika somo.

Kipengele cha zana na vifaa humhakikishia mwalimu kuwa na maandalizi ya vifaa muhimu kwa utekelezaji wa somo.

Kipengele cha tathmini hutoa mwongozo wa namna ya kupima maendeleo ya mwanafunzi baada ya somo na kutambua changamoto zilizopo.

15. Fafanua vipengele vitano vya Azimio la Kazi ambavyo hutumika wakati wa maandalizi ya Andalio la Somo la Haiba na Michezo.

Lengo kuu linaonyesha mwelekeo wa jumla wa somo na husaidia kupanga malengo mahsusi yanayoendana na somo hilo.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA

Malengo mahsusi yanabainisha matokeo tarajiwa kwa mwanafunzi katika kipindi husika na huongoza tathmini ya mwisho.

Shughuli za kujifunzia huainisha mfuatano wa kazi za mwanafunzi zinazosaidia kujenga maarifa kwa njia ya hatua kwa hatua.

Rasilimali na vifaa huelezea mahitaji muhimu ya somo ili kufanikisha utekelezaji wa vipengele vyote vya somo kwa vitendo.

Tathmini huonyesha njia za kupima uelewa wa mwanafunzi ikiwa ni pamoja na maswali, mazoezi, au majadiliano ya darasani.

16. "Shajara ni mojawapo ya nyaraka muhimu katika mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo." Kwa kutumia hoja tano, thibitisha kauli hii.

Shajara huonesha mpangilio wa kazi na vipindi vya kila siku na hivyo kusaidia mwalimu kupanga ratiba vizuri.

Huonesha utekelezaji wa somo na maendeleo ya kila siku, jambo linalosaidia kufuatilia mchakato wa kujifunza na mafanikio yake.

Shajara huwezesha uratibu wa shughuli mbalimbali za kitaaluma na kivitendo kwa kuzingatia muda na vipaumbele.

Ni rejea muhimu kwa wakaguzi au wasimamizi wa elimu kuona hali halisi ya utekelezaji wa somo darasani.

Hutoa fursa kwa mwalimu kufanya tathmini binafsi ya kazi yake na kubaini maeneo ya kuboresha mbinu za ufundishaji.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Prepared by: Maria Marco for TETEA